

Giza Eskubideei buruzko Deustu Koadernoak

ISSN (bertsio inprimatua): 2603-5766 • ISSN-L (loturako): 2603-5766

DOI (bilduma): <https://doi.org/10.18543/LFGQ4860>

113 zenb.

ISBN (zenbakia): 978-84-1325-273-5

DOI (zenbakia): <https://doi.org/10.18543/PICP8936>

Etorkizun bat giza eskubideetarako

Cristina de la Cruz Ayuso (koord.)

Deusto

Instituto de Derechos Humanos

Pedro Arrupe

Giza Eskubideen Institutua

Giza Eskubideei buruzko Deustu Koadernoak

DOI (bilduma): <https://doi.org/10.18543/LFGQ4860>

Giza Eskubideei buruzko Deustu Koadernoak

113 zenb.

DOI (zenbakia): <https://doi.org/10.18543/PICP8936>

Etorkizun bat giza eskubideetarako

Cristina de la Cruz Ayuso (koord.)

Bilbao
Deustuko Unibertsitatea
2025

ERREDAKZIO BATZORDEA

Encarnación La Spina, Pedro Arrupe Giza Eskubideen Institutua, Deustuko Unibertsitatea.

Cristina de la Cruz, Pedro Arrupe Giza Eskubideen Institutua, Deustuko Unibertsitatea.

Trinidad L. Vicente, Pedro Arrupe Giza Eskubideen Institutua, Deustuko Unibertsitatea.

Felipe Gómez Isa, Pedro Arrupe Giza Eskubideen Institutua, Deustuko Unibertsitatea.

ARGITATZE BATZORDEA

Anja Mihr, Utrechteko Unibertsitateko Human Rights Centeroko ikertzailea, Herbehereak.

Antoni Blanc Altemir, Lleidako Unibertsitateko Nazioarteko Zuzenbide Publikoko katedraduna.

Carlos Villán Durán, Presidente de la Asociación Española para la Promoción del Derecho Internacional de los Derechos Humanos.

Carmen Márquez, Nazioarteko Zuzenbide Publikoko katedraduna, Sevillako Unibertsitatea.

Cristina Churruga, Pedro Arrupe Giza Eskubideen Institutua, Deustuko Unibertsitatea.

Eduardo J. Ruiz Vieytez, Pedro Arrupe Giza Eskubideen Institutua, Deustuko Unibertsitatea.

Fernando Fantova, gizarte zerbitzuekin lotutako gaietako aholkularia, Bilbao.

Francisco López Bárcenas, Giza Eskubideen Mexikar Akademia, Mexiko.

Gaby Oré Aguilar, giza eskubideetako eta genero gaietako nazioarteko aholkularia eta Human Rights Aheadeko kidea, Madril.

Gloria Ramírez, Mexikoko Unibertsitateko Autonomo Nazionalako Politika Zientziako katedraduna, UNAM, Mexiko.

Gorka Urrutia, Pedro Arrupe Giza Eskubideen Institutua, Deustuko Unibertsitatea.

Jaume Saura, Kataluniako Giza Eskubideen Institutuko presidentea,artzelona.

Joana Abrisketa, Pedro Arrupe Giza Eskubideen Institutua, Deustuko Unibertsitatea.

Jordi Bonet, Nazioarteko Zuzenbide Publikokoartzelona Unibertsitatea.

José Aylwin, Giza Eskubideen behatokiko zuzendaria, Temuco, Txile.

José Luis Gómez del Prado, Mertyzenarioak erabiltzeari buruzko Nazio Batuetako lan-taldeko kidea, Ginebra, Suitza.

José Manuel Pureza, Ikasketa Sozialen Zentroa, Coimbrako Unibertsitatea, Portugal.

Judith Salgado, Giza Eskubideetako Andeetako Programa, Simón Bolívar Andeetako Unibertsitatea, Quito, Ekuador.

Koen de Feyter, Nazioarteko Zuzenbide Publikoko katedraduna, Amberesko Unibertsitatea, Belgika.

Manuela Mesa, Bakerako Hezkuntza eta Ikerketa Zentroko (CEIPAZ) zuzendaria, Madril.

Noé Cornago, Nazioarteko Harremanetako irakasle titularra, Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatea, Leioa.

Pablo de Greiff, International Center on Transnational Justice, New York.

Víctor Toledo Llancaqueo, Politika Publikoetako Zentroa, ARCIS Unibertsitatea, Santiago, Txile.

Vidal Martín, Nazioarteko Harremanetarako eta Kanpoko Elkarrizketarako Fundazioko (FRIDE) ikertzailea, Madril.

Lan honen berregintza, banaketa, komunikazio publiko edo moldaketaren bat egiteko, ezinbestekoa da egileen baimena izatea, legeak ezarritako salbuespenetan izan ezik. Lan honen atalen bat fotokopiatu edo eskaneatu behar izanez gero, jo ezazu CEDROra (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org<<http://www.cedro.org>>).

© Deustuko Unibertsitateko Argitalpenak

1 posta-kutxa - 48080 Bilbao

Posta elektronikoa: publicaciones@deusto.es

ISSN (bertsio inprimatua): 2603-5766 • ISSN-L (loturako): 2603-5766

ISBN (zenbakia): 978-84-1325-273-5

DOI (bilduma): <https://doi.org/10.18543/LFGQ4860>

DOI (zenbakia): <https://doi.org/10.18543/PICP8936>

Lege gordailua: LG BI 01122-2025

Giza eskubideak, etorkizunari begira

Cristina de la Cruz Ayuso

Giza Eskubideen Institutua, Deustuko Unibertsitatea (Bilbao)

Colamus Humanitatem. Hauxe da Senekak *De ira* tratatua amaitzeko darabilen agindu ospetsua: «*Giza izaera landu dezagun*». Gaur egun, gertakari jakin batzuen aurrean gure haserretzeko gaitasunaren geldotasun harrigarriak gizatasunaren beraren ahultzea eragiten du. Basakeriaren konplize ere bada. Edo, gutxienez, uste duguna baino hurbilago kokatzen gaitu horretatik. Giza eskubideek duintasunaren horizonte gisa duten indar inspiratzaileak nagusi diren testuinguruetan, haiek berreskuratzea posible da, gizatasuna lantzeko eta zaintzeko bide ezinbesteko gisa. Prest al gaude aukera horri uko egiteko?

Gaur egun, giza eskubideek aurre egin behar dieten erronka nagusiak asmo horrekin lotuta daude, hain zuzen ere. Lehenik eta behin, gero eta desorekatuagoa den mundu batean elkarbizitzarako erronkan gauzatzen dira, zeinaren bilakaerak ziurgabetasunak eta aurreikusi ezin diren eszenatokiak eskaintzen dituen. Bigarrenik, bizitzaren iraunkortasunaren erronkan ere forma hartzen dute, bizitza bera jasangarri bihurtzeko ezinbesteko eginkizuna erdigunean jarriz. Bizitza hori, sistema natural eta gizatiar guztiena, presio ezohikoen mende dago, eta horrek etorkizuna zinez zalantzan jartzen du. Azkenik, behar horrek areagotu egiten da gobernantza globalaren erronkaren aurrean, zeina indar boteretsuen eskuetan baitago, eta mundu sistematikoki konplexuago, erronkatsuago eta segurtasun gutxiagoko baten gobernu-arauak abiadura bizian birkonfiguratzen ari baitira. Giza eskubideak ardatz egituratzaile gisa agertzen dira, basakeriaren aurrean gizatasuna lantzeko asmoa dutenak, eta, horrekin batera, une honetan haien etorkizuna serioz arriskuan jartzen duten oztupo nagusiei irmotasunez aurre egiteko helburua dutenak.

Giza eskubideen etorkizunari buruzko gogoeta

Giza eskubideen etorkizunari buruzko gogoeta batek, lehenik eta behin, behartzen gaitu aitortzera eskubideek marko normatibo gisa jasaten duten atzerakada globala. Horrek berak erronka ukaezina planteatzen du epe ertain eta luzerako, eta, horrexegatik komeni da gogoraraztea, giza eskubideek gaur egun pairatzen duten zilegitasun faltaren aurrean, haien ahultasunak agerian uzten duela ez dela uea gizatasunaren horizonteari uko egiteko edo amore emateko.

Giza eskubideen atzerakada horren kausak zuzenean lotuta daude botere politiko eta ekonomikoaren desplazamendu globalarekin, eta Estatuaren ahalmen galera nabarmenarekin, zeinak giza eskubideak bermatzeko gaitasuna nabarmen murriztu duen. Giza eskubideek une kritikoa bizi dute eszenatoki global batean, non demokraziaren atzerakada prozesu garrantzitsuak gertatzen ari diren, segurtasunaren izenean eskubideak suntsitzen diren eta gizarte zibilaren askatasun espazioa murrizten den. Gaur egun, giza eskubideen babes eta eraginkortasun eskaerak bat datoz Estatuaren gaitasuna ahuldu daitekeen une batekin, eskaera horiei modu eraginkor eta berme bidezkoan erantzuteko.

Testuinguru honetan, giza eskubideek jada ez dute funtzionatzen gobernuaren kalitatea, demokraziaren maila edo harreman sozialen izaera kritikoa baloratzeko jokabide estandar gisa. Isilaraziak edo ikusezin bihurtuak izan dira, haien aipamen zuzena saihesten duten narraitibenez, edo desiratutako helburu huts gisa aurkezten dira; alegia, lortu beharreko balio edo xede gisa, baina haien ezarpena eta gozamenaren eragozten duten oztopoak jartzen zaizkie. Horrela, giza eskubideek galdu egin dute zuzenbide arau gisa duten izaera, zeinak betebeharrak lotesleak ezartzen baititu, lehenik eta behin Estatuentzat, baina baita taldeentzat eta norbanakoentzat ere.

Giza eskubideen ahultzeak bi joera kezkarri dakartza berekin: batetik, gero eta babes gutxiago izatea interes eta pribilegio taldeek egingandako erasoaren aurrean, zeinek arau horien kanpoan jardun nahi duten; eta, bestetik, giza eskubideen defentsaren kriminalizazioaren joera larriagoa, zeinak pertsonen ilegalizazioa, jazarpen penala, atxiloketa edo kartzelaraztea dakarren, eskubideak praktikan jartzen dituzten, haiek defendatzen dituzten edo eskubide horiek ez dituzten pertsonen alde elkartasuna adierazten dutenen aurka.

Premisa horietatik abiatuta, eta giza eskubideen erronkei nazioarteko harremanetan nola erantzungo zaien inguruko ziurgabetasunaren aurrean, analisi geopolitikoko joerek azpimarratzen dute estatu-azpiko mailak —autonomikoa, eskualdekoa, udal mailakoa— erabakitzeo gaitasun eraginkorra duten eszenatoki gisa, eta aukera-egitura gisa

giza eskubideen defentsa eta sustapenerako ekintza zehatzak gauzatzeko, bai eskubideen beraren alde, bai haien alde lan egiten duten pertsona eta erakundeen alde.

Bestalde, giza eskubideen etorkizunari buruzko gogoetak behartzen gaitu deslegitimazio joera hori gaingiditza, eta eskubide horiek erronka zehatzekin lotzera: desberdintasunak, giza mugikortasuna, hezkuntza, pobrezia mailak, garapen teknologikoa, klima-aldaketa eta etorkizun hurbilean haien garapenean eragin sakona izango duten beste hainbat joera. Erronka horiek joera batzuk definitzen dituzte, balio iragarleaz haratago, aukera, mehatxu eta desafio materialak dakartzatenak, eta horiek giza eskubideen etorkizuna baldintzatzen dute.

Horregatik guztiagatik, premiazkoa da giza eskubideen etorkizunari buruzko gogoeta zabaltea ikuspegi zabal eta sistemiko batetik, aukera emango duena eszenatoki global honen analisi sakona egiteko, non ahultze kroniko eta orokortu bat gertatzen ari den. Helburua da alternatibak proposatzea, etorkizun hori arriskuan jar ez daitezela. Horretarako, giza eskubideen erronkak zehaztu eta definitu behar dira, epe labur, ertain eta luzera haien urraketa arriskua handiena duten eremuak kontuan hartuta, arreta berezia eskainiz eskubideen urraketa sistematiakoaren mehatxupean dauden taldeei, bereziki zaurgarrienak edo gehiegizko esposizioa pairatzen dutenak.

Bolumen honetan jasotzen diren gogoeten helburua da hautematea non irekitzen diren hausturak, erronkak eta aukerak, giza eskubideek benetako etorkizun bat izateko itxaropena mantendu dezaten, hain zuzen ere orain, etorkizun hori benetan kolokan dagoenean. Eskubide horien arteko lotura estua aitortuta ere, aukeratu da giza eskubideen etorkizunaren aukera azpimarratzea eta etorkizun hori sostengatzeko oinarri funtsezko batzuk gogoraraztea. Jaime Oraa, Volker Turk, Alfonso Dubois, Itziar Ruiz-Giménez, Jean-Paul Lehnert eta Juan José Etxeberriaren gogoetek norabide horretan egiten dute ekarpena. Gainerako kolaborazioek gogoeta partikularrak eskaintzen dituzte, eta, multzoan hartuta, giza eskubideekin lotutako hainbat alderdi jorratzen dituzte, bereziki mehatxatuak edo urratuak direnak eszenatoki global batean, non haien defentsa eta sustapena nabarmen ahuldu den.

Giza eskubideen etorkizuna estuki lotuta dago eskubide horiek guztiek bermatzen duten onaren babesarekin, zeinak bizitza posible egiten baitu planeta agoniko batean. Gaur egungo testuinguruak, dirudienez, atrofiatu egin du bizitzaren beraren hotsa baloratzeko dugun gaitasuna, bai eta bizitza hori bizigarri izateko aukera ere. Horregatik, premiazkoa da haustura-espazioak irekitzea, giza eskubideek bidea egin dezaten.

Zeregin horretan, ezinbestekoa da behin eta berriz hizkuntzaren bidez adieraztea eta aitortzea zor diogun errespetua, bai gizakiaren barnean eta bai haren kanpoan garenari. Giza eskubideen hizkuntza berreskuratzea, haien presentzia soziala indartzea eta haien defentsa legitimatzea funtsezkoak dira etorkizun bizigarri baterako bidea eraikitzeko.

Munduaren ertzak zabalduz

Giza eskubideen etorkizunaz pentsatzea, zalantza betetako garaian, bi norabideko esfortza eskatzen du: batetik, gogoeta diskurtso estuegi baten horizonte mugatutik urruntzeko biraketa; bestetik, gure pentsamendu-ereduak zein gizartearen bizimoduak eraldatzeko premia. Egungo egoerak ez du erraztasunik eskaintzen irekidura horretarako.

Desberdintasun ugariak eta gero eta handiagoak zailtasun larriak sortzen dituzte gizarte-bizikidetzarako, eta horrek ekar dezake indarkeria handiagoa, irekitze txikiagoa eta elkartasun eskasagoa. Azkenean, gizartearen kalitate demokratikoan eragiten du, elkartasun-printzipioa oztopatzen duelako. XXI. mendearen lehen hamarkadan herrialdeen arteko desberdintasun batzuk murriztu badira ere, herrialde bakoitzaren barruan arrakala sozioekonomikoa handitzen jarraitzen du. Aurreikuspen guztiek berresten dute desberdintasunek sistema ekonomiko eta politikoetan dituzten ondorioei arreta handiagoa eskaini behar zaiela. Desberdintasunek ez diete soilik haiek pairatzen dituztenei eragiten, baizik eta estatuen eta gizartearen egonkortasun politikoari eta emaitza ekonomiko orokorreari ere. Ondorio horiek areagotu egin daitezke mugikortasun sozialaren faltagatik, zeinak aukera eta hobekuntza-aukerak mugatzen baititu gizartearen kaltetuenentzat.

Beste joera bat ere finkatzen ari da, eta mendebaldeko gizarteetan geldiezina izango dela aurreikusten da: bizikidetzaren estilo bat, baliabide etiko lausoetan oinarritua. Egoera horrek gertakarien atzean edo ertzean mugitzeko joera areagotzen du, eta horrek desafezio kultural, politiko eta sozial sakona eragiten du, nazionalismoen, populismoen eta erradikalismo ideologiko zein erlijiosoen gorakada sustatuz. Demokrazien artean, higituak ageri dira alderdi politikoen, sindikatuen eta talde zibilen eragina, ahots indibidualen hedapen teknologikoaren eta eliteekiko konfiantza faltaren ondorioz. Frustrazioak gizarte osoaren eta eliteen arteko distantzia handiagoa eragiten du.

Itxaropen eta asmo indibidualen hazkundeak, gizarte-desberdintasunek, aukera-diferentzia handiagoak, gizartearen zatiketak eta egon-

kortasun faltaren arrisku gero eta handiagoak barne protesten eta desordenen probabilitatea handitzen dute. Teknologia berriek bi joera sustatzen dituzte: batetik, demokrazia zuzenago baterako norabidea; eta, bestetik, Estatuaren aparatuen aldetik herritarren kontrol gaitasun handiagoa.

Informazioaren eta komunikazioaren teknologien garapen espontzialak, robotikaren, energia-eraginkortasunerako teknologiarren, nanoteknologiarren, ingeniari-tza bionikoaren, sistema biometrikoen, medikuntzaren eta elikaduraren aurrerapenekin batera, etorkizun bat osatzen dute, aukera, arrisku eta ziurgabetasunez betea. Aldi berean, eragin erreala dute herritarrengan, bereziki datuen babesaren, zibersegurtasunaren eta pribatutasun elektronikoaren arloan dituzten eskubi-deetan. Hala ere, kontuan hartu behar da iraultza teknologikoak, suntsitze-sorkuntza efektuarekin, desberdintasun larriak areagotzen lagun dezakeela.

Biosfera, bizitza sostengatzen duen sistema eta gainerako sistemak jasangarri izatea ahalbidetzen duena, presio ezohikoen mende dago, eta horrek sistema natural eta gizatiar guztiei eragiten die maila global-lean, eta ondorio argiak eta inplikazioak ditu eskualde eta tokiko mailan, epe labur, ertain eta luzean. Osasunerako eskubidea, uraren eskubidea eta saneamendurako eskubidea jada giza eskubideen barruan sartu dira, eta etorkizun hurbilean airearen eta energiaren eskubideak ere gehitu daitezke. Giza eskubide horiek bizitzaren jasangarritasunarekin eta gizateriari kalte larriak eragitea saihesteko muga ezartzeko deia-rekin lotura zuzena dute.

Munduak gaur egun aurre egin behar dien ingurumen-arazo nagusien artean daude airearen eta lurzoruaren hondatzea, ur eskasia, baso-soiltzea, itsas kutsadura eta lurzoruaren erabilera-aldaketaren ondoriozko biodibertsitate-galera, klima-aldaketa, espezie inbaditzaileen hedapena, gehiegizko ustiapena eta kutsadura. Bizitzaren jasangarritasunaren erronkak premia larria aurkezten du, bere konplexutasunak eta jasaten dituen presioek areagotua. Erronka horrek, alde batetik, garapen jasangarria ikuspegi sistemiko batetik aztertzea eskatzen du, ura-elikagaiak-energia lotura kontuan hartuta irtenbideak emateko; eta, bestetik, ekoizpen-eredua eta ekosistemen ustiapena benetan eta eraginkortasunez birplantatzea.

Azkenik, aurreikusten da hurrengo hogeitun urteko aroa aldaketa eta egonkortasun faltaren garaia izan daitekeela, bai estatuaren arteko harremanetan, bai estatuaren barruko taldeen artekoetan. Biztanleriaren hazkunde azkarra, baliabideen banaketa desorekatua eta munduko geopolitikaren aldaketek iradokitzen dute erronka horiei ezin zaiela modu isolatuan erantzun. Gobernantza global eraginkor bat

ezartzeko erronka gai nagusi bihurtu da. Globalizazioak, desberdintasun globalak, klima-aldaketak eta berrikuntza teknologikoak planetako biztanle guztien bizitzan eragiten dute, eta estatuen, taldeen eta indibiduen arteko elkarren mendekotasun handiagoa eta lehia areagotzea eskatzen dute. Mundu anitz, konplexu eta azkar aldatzen den batek egitura arinak eta moldagarriak behar ditu, ingurune berria kontrolatzeko, hura suntsitu gabe. Izan ere, labiltasuna, aurreikusiezintasuna eta konplexutasuna uztartzen dituen etorkizuneko munduak eskatzen ditu estrategiak: aurreikuspena ahalbidetuko duten ikuspegiak, erreakzioa erraztuko duten mekanismoak eta erresilentzia sustatzeko bideak.

Zein etorkizun giza eskubideentzat?

Zenbait erronkak, hala nola intolerantziaren, arrazakeriaren eta xenofobiaren gorakadak, edota genero-desberdintasunaren arrakalak ezabatzeko zailtasunek, giza eskubideen mehatxu edo urraketa esplizituak agerian jartzen dituzte. Beste batzuek, teknologia edo hezkuntzaren eraginak kasu, eszenatoki mistoak iradokitzen dituzte: aurrerapen teknologikoek eskubideetarako sarbidea bermatzeko baliabide izan daitezke, baina, aldi berean, haien urraketa eragin dezakete, sarbide berdintsua ez bada bermatzen. Urbanizazioaren gisako erronkek, oinarritzko eskubideetarako sarbidea errazten duten arren, indarkeria, intolerantzia edo desplazamendu forma berrien jatorri bihur daitezke. Eta badaude beste erronka batzuk ere, ziurgabetasuneko eszenatokiak iragartzen dituztenak, konpromiso politikoak eskatzen baitituzte, boterearen sakabanaketa testuinguru batean, non Estatuen rola eta erantzukizuna ahulagoak edo lausoagoak diren.

Orokorrean, erronka batzuek emaitza baikorrak eskaintzen dituzte hezkuntza, osasuna edo habitat urbanoetan bizi diren pertsonen bizikaltatearen hobekuntzari dagokionez. Erronka horiek guztiek giza garapenaren maila hobetzeko norabidea erakusten dute: autonomia eta hazkunde pertsonala sustatuz, bizi-itxaropena eta bizi-kalitatea handituz, eta, oro har, pertsonen gaitasunak hobetuz beste giza eskubide batzuetara iristeko. Eskubide horiek, funtsezkoak izateaz gain, «giltza-eskubideak» dira, oinarritzko eskubide zibil, politiko, sozial, ekonomiko eta kulturalen erabilera eta gozamina ahalbidetzen dutenak.

Hala ere, eszenatoki horiek beste aurpegi bat ere erakusten dute, ezinbestekoa dena kontuan hartzea. Klima-aldaketak giza eskubideetan dituen ondorioek argi erakusten dute nola ahultzen diren eskubide horiek bizitzaren beraren aurkako eragin suntsitzaileen bidez. Bizitzaren

jasangarritasunerako baliabide oinarritzkoetarako sarbide berdintsuaren mugak erronka horren lotura erakusten dute «eskubide sortu berriekin», hala nola ur edangarri seguruaren eskubidea, lurra, itsasoa, kutsadurarik gabeko airea edo energia.

Bestalde, teknologiaren eraginak edo segurtasun globalaren eskakizunek eskubideei interpelazio zuzenak egiten dizkiete, hala nola pribatutasunari, mugitzeko askatasunari eta/edo adierazpen-askatasunari. Mehatxu globalek Estatuak salbuespen-neurriak hartzera behartuko dituzte, eta horrek eskubideen murrizketa edo baliabide batzuetarako sarbidearen mugaketa ekar dezake. Demografia-eraginari dagokionez, bilakaerak iragartzen du habitat urbanoetan kokatutako biztanleria ahularen hazkunde kezagarria, eta giza eskubideetan arrakalak sortu ditu: etxebizitza duin baterako sarbidea, delinkuentzia edo indarkeria domestikoa, ur edo osasun-zerbitzuetarako sarbide falta, tratu desberdintasuna, diskriminazioa eta jabetza-eskubidea.

Migrazio globalek giza mugikortasunaren eszenatoki bat iragartzen dute, eta horrekin batera, klimaren aldaketak eragindako errefuxiatu, asilo eta desplazamendu behartuen egoerek herritartasun-eskubideen inguruko eztabaida sustatzen dute, eta giza eskubideen nazioarteko babes-sistemak indartzeko beharra azaleratzen dute, zenbait estatutan babes konstituzionalik ezaren eta babesgabetasunaren aurrean. Gai honek huts juridikoaren eszenatokiei ere eragiten die, premiazkoa bihurtuz horiek behar bezala definitzea eta artatzea, ondasun komunaren kasuan gertatzen den bezala.

Giza eskubideen etorkizuneko joerek urraketen hazkundera iragartzen dute egoera administratibo irregularrean dauden migratzaileen-tzat, arrisku handiagoarekin emakumeentzat, haurrentzat eta ageriko gutxiengoentzat. Bortzaketa horiek lotuta daude bereziki pertsonen salerosketarekin, laneko diskriminazioarekin, oinarritzko zerbitzuetarako sarbidearekin (hezkuntza, osasuna, gizarte segurantzak) eta eskubide politiko eta zibilen aitortza faltarekin, besteak beste.

Gobernuek giza mugikortasunak sortzen duen kasuistika aurreikusezin eta problematikoari erantzuteko dituzten zailtasunek egoera are gehiago larriagotzeko arriskua dakarte. Faktore globalek gatazkak eta baliabideetarako sarbide-falta ekartzen dituztenean, baztertutako eta diskriminatutako kolektiboek haien egoera okertuago ikusiko dute.

Giza eskubideen etorkizunarekin konprometitzea

Giza eskubideen inguruan, modu zuzen edo zeharkakoan, erronkak ezartzeko joerak, oro har, eraginkortasun eskasa erakutsi du haien sen-

dotzean. Erronkek giza eskubideen narratibak erradikalizatzen dituzte, bai norabide positiboan, bai negatiboan; hala ere, eztabaida diagnostiko eta iragarpenetan soilik mugatzen eta agortzen dute. Biak beharrezkoak izan arren, ez dira nahikoa.

Zalantzarik gabe, giza eskubideen arloko erronken identifikazioak eskubideak ezagutzeko, aldarrikatzeko eta defendatzeko gaitasuna hobetzen laguntzen du. Haien etorkizuna proiektatzeak hutsune normatiiboak identifikatzeko aukera ere eskaintzen du. Ariketa horrek ikuspegi bat eskaintzen du, ez soilik gobernantza globalaren zailtasunei buruz, baizik eta eszenatoki horrek eskaintzen dituen aukera-egiturei buruz ere.

Hala ere, giza eskubideen etorkizuna serio hartzeak ez du soilik haiekin konprometitzea eskatzen. Giza eskubideak gonbidapen edo desideratum huts gisa mantentzen diren bitartean, haien indar juridikoa desnaturalizatu eta ahuldu egingo da. Horregatik, haien etorkizuna serio hartzeak haien indar normatiiboa sendotzea eskatzen du, eskubide horien eskagarritasuna eskala desberdinetan aktibatuz: tokikoan, eskualdekoan, nazionalean eta supranazionalean. Haien etorkizunarekin konprometitzea haien eraginkortasuna bermatzea da, erronkak helburu estrategiko bihurtuz, egitura-, prozesu- eta emaitza-adierazleen bidez, haien betetze-maila eta eraginkortasuna ebaluatzeko aukera emanez.

Deustuko Giza Eskubideen Bildumako 113. ale honetan jasotzen diren ekarpenek giza eskubideek gaur egun eskatzen duten konpromisoaren izaera erakusten dute, eta haien etorkizuna posible izan dadin konpromisoa hartzeko moduak agerian jartzen laguntzen dute.